

Klimat- och näringslivsdepartementet

Remiss om Bättre förutsättningar för vattenkraftens omprövning - Svar senast 2024-11-22

Er beteckning: KN2024/01642

Sammanfattning

Nedan ges en sammanfattning av de synpunkter som är av särskild vikt för Lännsstyrelsen Kalmar län. Vi ställer oss för övrigt bakom Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns synpunkter gällande vattenförvaltningen.

- Lännsstyrelsen ser positivt på den ökade samverkan som förslaget kommer att innebära. Det är dock tydligt att det kommer att öka arbetsmängden och kräva ökad tilldelning av resurser till myndigheten.
- Lännsstyrelsen är tveksam till om de föreslagna förändringarna är rätt balanserade med anledning av rättelsen av SvK, som visar att omprövningarnas påverkan på elsystemet beräknas bli betydligt mindre än tidigare beräkning.
- Föreslagna förändringar är utarbetade innan restaureringsförordningen antogs. Det behöver säkerställas att de här föreslagna förändringarna inte strider mot denna uppdatering av EU-rätten.
- Lännsstyrelsen ser positivt på förslagen om ökat deltagande från verksamhetsutövarna i samverkan. Det bör ställas krav på att verksamhetsutövarna bidrar med egna förslag samt efterfrågad driftinformation.
- Lännsstyrelsen anser att det är en brist att det saknas förslag på hur den småskaliga vattenkraftens nyttor skall vägas in.
- HARO-värden bör inte ingå i förordningstext utan i stället bör det lämnas till expertmyndigheterna (Affärsverket Svenska kraftnät och Statens energimyndighet) att uppdatera dessa vid behov utifrån bedömningar om elsystemets utveckling och effekterna av ett förändrat klimat.
- Lännsstyrelsen tillstyrker att det ges möjlighet att meddela undantag enligt artikel 6.4 i art- och habitatdirektivet även vid omprövningar.

- Länsstyrelsen anser att en verksamhetsutövare inte bör kunna välja bort samverkan och i stället invänta ett 22:13-förfarande.

Länsstyrelsen anser att regeringen bör utreda möjligheterna att, med stöd av 11 kap. 9 c § miljöbalken, ta fram generella föreskrifter som exempelvis reglerar att det för övriga dammanläggningar *ska* finnas passagemöjligheter för fisk, såvida det inte har varit ett naturligt hinder för fisk.

Detaljerade synpunkter utifrån promemorians förslag

En väsentligt förändrad fysisk karaktär

Länsstyrelsen avstyrker förslaget till införande av 4 kap. 3 a § vattenförvaltningsförordningen i den föreslagna lydelsen.

Okklarheter i vad som avses att omfattats av paragrafen

Enligt länsstyrelsens bedömning är den nu föreslagna bestämmelsen utformad på ett sätt som innebär att den bara aktualiseras i samband med att vatten *lagras*. Länsstyrelsen ställer sig frågande till om det är detta som förslaget avser eller om det är tänkt att bestämmelsen ska kunna vara tillämplig för alla verksamheter för produktion av vattenkraftsel. I det fall avsikten är att paragrafen ska vara tillämplig även för andra typer av påverkan från verksamheter för produktion av vattenkraftsel än lagring av vatten i sig anser länsstyrelsen det lämpligare att i paragrafen använda motsvarande formulering som för övriga bestämmelser kopplat till den nationella planen, ”vattenverksamhet för produktion av vattenkraftsel”, istället för ”kraftproduktion”.

I remissen, kapitel 14.7, anges att förslaget innebär bättre förutsättningar för att förklara vattenförekomster som kraftigt modifierade och att detta bedöms kunna bidra till att fler kulturmiljövärden kan värnas. De nya kriterierna för vad som kan anses vara en väsentligt ändrad fysisk karaktär kopplas endast till lagring av vatten för kraftproduktion (4 kap. 3a § vattenförvaltningsförordningen) och inte till miljön i stort, där kulturmiljövärden ingår (4 kap. 3 § punkt 1a vattenförvaltningsförordningen). Det innebär att förslagen i sig inte kommer att ändra förutsättningarna för förklarande av kraftigt modifierade vatten med hänsyn till kulturmiljövärden.

Betydande negativ påverkan på kraftproduktionen

HARO-värden (bilaga 2)

Både det nationella riktvärdet på 1,5 TWh och klassificeringen av kraftverk utifrån sitt reglerbidrag baseras på äldre data och förutsättningar för elsystemet.

Länsstyrelsen ser vikten av att de HARO-värden och värden för relativt reglerbidrag som ska användas i bedömningen av betydande negativ påverkan utgår från relevanta tidsperioder och att data är aktuella och spårbara.

Länsstyrelsen anser inte att dessa värden ska ingå i förordningstext utan i stället bör det lämnas till expertmyndigheterna (Affärsverket Svenska kraftnät och Statens energimyndighet) att uppdatera dessa vid behov utifrån bedömningar om elsystemets utveckling och effekterna av ett förändrat klimat. I detta sammanhang bör det också beaktas att vattenförvaltningen är tänkt att vara adaptiv, med en revidering av miljökvalitetsnormer minst var 6:e år.

Länsstyrelsen anser därmed att bilaga 2 till och hänvisningen till denna i 4 kap. 3 b § 2 st. 1 p. vattenförvaltningsförordningen i sin helhet ska utgå från förordningstexten.

Länsstyrelsen anser vidare att det finns en utmaning i tillämpningen av HARO-värdena i de kommande parallella processerna med samverkan och normsättning och därmed i de kommande prövningarna. Detta eftersom HARO-värdena utgår från huvudavrinningsområden medan samverkan och prövningar för moderna miljövillkor utgår från prövningsgrupper vilka ofta inte innefattar hela huvudavrinningsområden. Länsstyrelsen anser att tidplanen för omprövning av vattenkraften för vissa huvudavrinningsområden med särskild betydelse för Sveriges energiförsörjning kan behöva ses över för att få en sammanhållen samverkan och prövning av verksamheter som berörs av samma HARO-värde. En eventuell justering av tidplanen behöver dock särskilt ta hänsyn till antalet anläggningar. Detta så att såväl samverkan som kommande prövningar blir hanterbar för berörda myndigheter.

I promemorian pekas på behovet av elberedskap på nationell nivå. I sammanhanget är det av stor vikt för elberedskapen på regional och lokal nivå att anläggningars förmåga att bidra till lokal ö-drift tas tillvara och att det lokala planeringsarbete som idag pågår i flera kommuner beaktas.

Utformningen av kvalitetskrav för Natura 2000-områden

Länsstyrelsen tillstyrker ändringarna i 4 kap. 6 § vattenförvaltningsförordningen.

Ändringen avseende tidpunkten föranleder dock följdändringar i 4 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen eftersom den aktuella paragrafen hänvisar till tidpunkten i 4 kap. 6 § vattenförvaltningsförordningen.

Den nya förordningstexten är mer av ett förtydligande, även om Länsstyrelsen menar att detta är nivån som är gällande redan nu. En osäkerhetsfaktor i nuläget är dock det kopplade krav på restaurering av miljöer inom Natura 2000 som följer av nu gällande restaureringsförordning.

Undantag från kraven enligt art- och habitatdirektivet i samband med omprövning för moderna miljövillkor

Länsstyrelsen tillstyrker att det enligt de föreslagna nya paragraferna 24 kap. 10 a och b § miljöbalken tillskapas en möjlighet för prövningsmyndigheten att inom ramen för en omprövning för moderna miljövillkor, efter regeringens tillåtelse, tillåta fortsatt drift av en verksamhet som riskerar att skada ett Natura 2000-område. Därmed ges möjlighet att meddela undantag enligt artikel 6.4 i art- och habitatdirektivet även vid omprövningar.

Länsstyrelsen anser dock att den föreslagna lydelsen av 24 kap 10 a § är otydlig. Bestämmelsen bör omarbetas i sin helhet av följande skäl.

Syftet med bestämmelsen är att ge tillståndsmyndigheten möjlighet att vid en omprövning besluta om miljövillkor som inte är tillräckliga ur ett Natura 2000-perspektiv. Konstruktionen där andra stycket inleds med att tillståndsmyndigheten *endast under vissa förutsättningar* får underlåta att besluta om de åtgärder som behövs, indikerar att det är fråga om en inskränkning av en redan given möjligheten att fatta ett sådant beslut. Det är också otydligt vilka förutsättningar som åsyftas. Om det är de förutsättningar som anges i tredje stycket är skrivningen ”under vissa förutsättningar” onödig. Om det är andra förutsättningar bör det förtydligas.

I tredje stycket anges att ”ett sådant beslut får fattas om”. Det är otydligt vilket beslut det syftar på eftersom det tidigare i bestämmelsen inte framgår att tillståndsmyndigheten ska fatta ett visst beslut.

Bestämmelsen är ett undantag till att tillståndsmyndigheten enligt 24 kap. 10 § ska besluta om de bestämmelser som behövs med hänsyn till människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsen anser även att det finns ett behov av förtydligande av när tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken behövs i prövning för moderna miljövillkor.

Om nödvändiga kompensationskrav

Jämför förarbetena till den analoga bestämmelsen i 7:29 § MB:

Skyldigheten att kompensera för de förlorade miljövärdena innebär att de negativa följderna av verksamheten eller åtgärden skall uppvägas. Om området utsetts i enlighet med art- och habitatdirektivet, är syftet att

säkerställa ett sammanhängande europeiskt ekologiskt nät av särskilda bevarandeområden (Natura 2000). Kompensationsåtgärderna skall då innebära att Natura 2000-nätverket upprätthålls. Det kan medföra att ett annat område måste utses i stället för det skadade eller störda området.

Enligt direktivet skall medlemsstaten underrätta kommissionen om de kompensationsåtgärder som vidtagits.

Behov av ytterligare tillägg i miljöbalken samt i förordning om områdesskydd för att uppnå förenlighet med EU-rätten

Det behöver säkerställas att ett beslut som fattas med stöd av 24 kap. 10 a och b § baseras på ett tillräckligt bra underlag och att övriga krav som enligt artikel 6.4. art- och habitatdirektivet gäller för undantag också blir tillämpliga på den prövning som ska göras med stöd av 24 kap. 10 a och b § miljöbalken. Det behövs därför ett tillägg till 6 kap. 20 § miljöbalken som tydliggör att en specifik miljöbedömning även ska göras i fråga om en verksamhet eller åtgärd som ska prövas enligt 24 kap. 10 a § miljöbalken.

Det behövs även ett tillägg till 6 kap. 36 § miljöbalken som tydliggör att den miljökonsekvensbeskrivning som tas fram för en prövning enligt 24 kap. 10 a § miljöbalken ska innehålla en beskrivning av verksamhetens eller åtgärdens konsekvenser för syftet med att bevara området, en redogörelse för de alternativ som har övervägts med en motivering till varför ett visst alternativ valts samt de uppgifter som i övrigt behövs för prövningen. Vidare behövs ett tillägg som tydliggör att om miljökonsekvensbeskrivningen har upprättats enbart för en prövning enligt 24 kap. 10 a § kan innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen begränsas till de uppgifter som behövs för den prövningen.

I artikel 6.4 art- och habitatdirektivet anges följande:

”Om en plan eller ett projekt, på grund av att alternativa lösningar saknas, trots en negativ bedömning av konsekvenserna för området måste genomföras av tvingande orsaker som har ett väsentligt allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär, skall medlemsstaten vidta alla nödvändiga kompensationsåtgärder för att säkerställa att Natura 2000 totalt sett förblir sammanhängande. Medlemsstaten skall underrätta kommissionen om de kompensationsåtgärder som vidtagits.

Om det berörda området innehåller en prioriterad livsmiljötyp eller en prioriterad art, är de enda faktorer som får beaktas sådana som berör människors hälsa eller den allmänna säkerheten, betydelsefulla konsekvenser för miljön eller, efter ett

yttrande från kommissionen, andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse.”

Dessa krav framgår idag av 20 och 20 a §§ förordning om områdesskydd. För att säkerställa att de förutsättningar som anges i 6.4 art- och habitatdirektivet för att tillåta verksamheter och åtgärder som inte uppfyller kraven i artikel 6.3 också gäller för en prövning enligt 24 kap. 10 a § behövs tillägg till båda dessa paragrafer i förordningen om områdesskydd. Det behöver uttryckligen anges att kraven i 20 och 20 a §§ förordning om områdesskydd även gäller för en prövning enligt 24 kap. 10 a och b § miljöbalken. Det i likhet med vad som idag gäller för en prövning enligt 7 kap. 29 § miljöbalken.

Den nya bestämmelsen i 24 kap. 10 a § miljöbalken ställer, i likhet med 7 kap. 29 § miljöbalken, enligt 3 punkten i respektive paragraf, ett krav på kompensationsåtgärder. Vid tillämpning av 7 kap. 29 § miljöbalken framgår det av 7 kap. 29 a § miljöbalken att det är den som ansöker om tillståndet som är skyldig att bekosta kompensationsåtgärderna. För att säkerställa att Sverige lever upp till kraven på kompensation i art- och habitatdirektivet behöver motsvarande bestämmelse införas vid tillämpning av den nya bestämmelsen i 24 kap. 10 a § miljöbalken. Detta kan enligt länsstyrelsen antingen säkerställas genom en ändring i 7 kap. 29 a § miljöbalken eller genom införande av en ny bestämmelse i 24 kap. miljöbalken med en motsvarande lydelse.

Behov av förtydligande av när tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken behövs i prövning för moderna miljövillkor

Länsstyrelsen uppfattar det *inte* som att bestämmelserna i 24 kap. 10 a och b §§ miljöbalken är tänkta att ersätta tillståndskravet i 7 kap. 28 a § miljöbalken. Länsstyrelsen anser därför att regeringen behöver förtydliga när det kan komma att behövas en separat Natura 2000-ansökan för en verksamhet som omfattas av kravet om omprövning enligt 24 kap. 10 § miljöbalken.

Enligt länsstyrelsens bedömning kan det finnas situationer där ett separat Natura 2000-tillstånd behöver sökas enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken även för en verksamhet som omprövas enligt reglerna om moderna miljövillkor. Det kan till exempel behövas ett separat Natura 2000-tillstånd om verksamheten inte bedrevs inom ramen för ett giltigt tillstånd den 1 juli 2001, eller om verksamheten har ändrats därefter och därmed inte har ett Natura 2000-tillstånd som motsvarar den verksamhet som bedrivs i nuläget. Även ändringar av verksamheten som tillkommer till följd av omprövningen torde kunna kräva separat Natura 2000-tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken om ändringarna berör en utpekad naturtyp eller påverkar en utpekad Natura 2000-art.

Jfr MMD Vänersborgs TR 2024-08-27 M 3414-22: Mark- och miljödomstolen bedömer här att Natura 2000-tillstånd krävs. Ett skäl är att den senare

bestämmelsen i 24 kap. 10 § andra stycket miljöbalken enligt domstolens bedömning får anses ha inneburit att ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen punkten 2 till 7 kap. 28 a § miljöbalken har blivit överspelad.

Undantag från miljökvalitetsnormer som avser vattenmiljö i Natura 2000-område

Länsstyrelsen tillstyrker införandet av 4 kap. 12 a, 13 a §§ vattenförvaltningsförordningen samt ändringarna i 4 kap. 14 § vattenförvaltningsförordningen. Behovet av bestämmelserna föranleds av införandet av 24 kap. 10 a § miljöbalken. Länsstyrelsen bedömer dock att det finns oklarheter kring bestämmelsernas tillämpning.

Om regeringen i ett ärende finner att det går att lämna tillåtlighet till en verksamhet innebär detta att man konstaterar att man bryter mot ”naturanorm”, men att detta är nödvändigt att acceptera. Dessutom att det är möjligt att vidta tillräckliga kompensationsåtgärder för att undvika övergripande skada på området inom Natura 2000-nätverket. En ventil för en mycket samhällsviktig verksamhet alltså. Men detta ställningstagande kring en specifik prövad verksamhet behöver inte betyda att normen, som även styr prövning och tillsyn av andra verksamheter eller till kommunal planering därmed ska ändras! Detta rimmar vare sig med direktivens övergripande målsättningar eller med det åtagande att nå gynnsam bevarandestatus i det utpekade Natura 2000-området som även fortsättningsvis gäller.

Av övervägandena till bestämmelserna framgår att de kan innebära att vattenmyndigheten behöver ta bort eller ändra ett särskilt krav i en miljökvalitetsnorm som föranletts av ett Natura 2000-område. Det kan även innebära att bedöma om det finns förutsättningar att förklara ett vatten som kraftigt modifierat eller besluta om sänkta krav. Länsstyrelsen anser att det behövs förtydliganden om hur de nu föreslagna bestämmelserna om möjligheten för prövningsmyndigheten att besluta om undantag från vissa Natura 2000-krav överensstämmer med möjligheterna att förklara vatten som kraftigt modifierade och att besluta om mindre stränga krav enligt vattenförvaltningsförordningen.

En förbättrad samverkan inför omprövning

Parallella processer med samverkan och normöversyn

Länsstyrelsen är positiv till regeringens förslag om att det i samband med samverkan enligt den nationella planen också ska ske en översyn av

miljökvalitetsnormerna. Länsstyrelsen tillstyrker därmed den föreslagna ändringarna i 42 a-b §§ i förordning (1998:1388) om vattenverksamheter.

Samverkan och normöversyn kräver aktivt deltagande från berörda verksamhetsutövare

Länsstyrelserna har inom uppdraget Fi2023/02050 redovisat vilka insatser som gjorts med avsikt att förtydliga syftet med samverkan inom den nationella planen för moderna miljövillkor för vattenkraften, effekten av insatserna samt vilka underlag som används för översyner av miljökvalitetsnormer och beslut om undantag och mindre stränga kvalitetskrav.

Länsstyrelsen ser ett behov av att verksamhetsutövarna bidrar med egna underlag och förslag på miljöanpassningar samt efterfrågad driftinformation.

I regeringens förslag anges att en grundläggande förutsättning för att de båda myndigheterna Affärsverket Svenska Kraftnät och Statens energimyndighet ska kunna bidra på bästa sätt är att de har tillgång till det underlag som behövs för de bedömningar som behöver utföras. I förslaget anges dock att förslaget inte innebär att berörda myndigheter ges en ökad möjlighet att ställa krav på verksamhetsutövaren att ta fram underlag i samverkansprocessen.

Länsstyrelsen anser därför att förslaget inte säkerställer en tillräcklig medverkan från verksamhetsutövarna för att uppnå syftet med samverkan. En tydlig slutsats i regeringsuppdraget som utredde konsekvenser av omprövningarna för elsystemet, var att man behövde platsspecifika uppgifter, inte schablonvärden för att kunna utvärdera hur miljöanpassningarna påverkar elsystemet. Exempel på uppgifter som verksamhetsutövaren skulle behöva bidra med, såväl i samverkan som normsättningen, är uppgifter om vattenreglering, förslag på miljöanpassningar samt uppgifter om hur olika åtgärder kan påverka den enskilda verksamhetens driftförhållande etcetera. Om sådant underlag inte framkommer från verksamhetsutövaren i samverkan och normöversynen, utan åberopas först i prövningen, kommer inte det förnyade arbetssättet med en parallell översyn av miljökvalitetsnormerna att fungera på ett ändamålsenligt sätt. Arbetssättet bedöms då inte heller kunna bidra till att begränsa mängden ärenden enligt 22 kap. 13 § miljöbalken i den utsträckning som förväntas.

En verksamhetsutövare bör, enligt länsstyrelsen, rimligen inte kunna välja bort samverkan och i stället invänta ett 22:13-förfarande.

Länsstyrelsen anser därför att regeringen bör gå fram med ett förslag om att samverkan enligt 42 a § förordning om vattenverksamheter kräver ett aktivt deltagande och bidrag från verksamhetsutövarna.

Delar av syftet med samverkan är att sammanställa och ta fram underlag inför kommande omprövningar eftersom samverkan ska ersätta samrådsprocessen. För att uppnå syftet med samverkan anser Länsstyrelsen att det behöver framgå vad som förväntas av verksamhetsutövarna när det gäller egna underlag, förslag på miljöanpassningar samt driftinformation. Ett minimikrav skulle kunna vara att det underlag som används inom ramen för den egenkontroll som verksamhetsutövarna ska ha.

Myndigheternas bidrag till underlag för klassificering och beslut om miljökvalitetsnormer

Länsstyrelsen tillstyrker att regeringen uppdrar åt Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet att bistå de länsstyrelser som är vattenmyndigheter i normsättningsarbetet. Länsstyrelsen anser dock att uppdraget bör förtydligas och utökas till att myndigheterna även ska bistå samtliga länsstyrelser i samverkansprocesserna.

Länsstyrelsen anser att Affärsverket Svenska kraftnät och Statens energimyndighet, utöver att bistå de länsstyrelser som är vattenmyndigheter, också behöver bistå samtliga länsstyrelser med information om huruvida det finns vattenkraftverk av nationell betydelse i prövningsgrupperna. Detta avseende såväl produktionsbidrag, elberedskap som reglerförmåga. Denna information behöver enligt länsstyrelsen finnas som underlag till den nulägesbeskrivning som sammanställs inom ramen för samverkan. Tillgång till denna information skulle bidra till att säkerställa att energiaspekter av nationell betydelse framkommer på ett tidigt stadie i samverkansprocessen.

Konsekvenser för länsstyrelserna

Länsstyrelsen instämmer i att förslaget i vissa delar ger en tydligare ram för arbetet med förklarande av kraftigt modifierade vatten och normsättning. Sammantaget innebär förslaget dock en väsentligt ökad arbetsmängd och ett ökat resursbehov, vilket är kostnadsdrivande, både för de länsstyrelser som är vattenmyndigheter och för övriga länsstyrelser. Detta har också konstaterats i promemorian, men det föreslås ändå inte några resursförstärkningar vilket länsstyrelsen anser är anmärkningsvärt. Detta även mot bakgrund av att länsstyrelserna i budgetunderlagen under ett flertal år påtalat behovet av resursförstärkningar till såväl arbetet med att genomföra omprövningen i enlighet med den nationella prövningsplanen som det generella vattenförvaltningsarbetet, utan att de nu föreslagna tillkommande arbetsinsatserna har varit aktuella.

Även om arbetssättet med parallella processer inkluderar uppdraget avseende samverkan och normöversyn, kräver det nya arbetssättet att dessa arbeten sker på ett annat sätt än vad som tidigare varit fallet. Utöver själva samverkansprocessen kommer beredningssekretariatet på länsstyrelsen samt vattenmyndigheterna att få fler arbetsuppgifter. Detta inkluderar att ta fram olika åtgärdsscenarioer som Affärsverket Svenska kraftnät och Statens energimyndighet ska använda i myndigheternas modeller för påverkan på energisystemet. Därtill tillkommer att betydligt fler vattenförekomster behöver analyseras avseende om kriterierna för kraftigt modifierade vatten uppfylls och att fler parter behöver vara involverade i processen. Länsstyrelsen anser att detta kommer att medföra ett väsentligt ökat resursbehov såväl inom samverkan som normöversynen på länen.

Utredning av vilka vattenförekomster som har väsentligt förändrad fysisk karaktär utifrån föreslagna förändringar innebär ett nytt arbetssätt och är ett omfattande arbete för beredningssekretariatet vid länsstyrelsen.

De hydromorfologiska bedömningarna för alla vattenförekomster som är påverkade av vattenkraft behöver ses över. I Kalmar län rör det sig om cirka 100 vattenförekomster som har direkt påverkan från vattenkraft, där länsstyrelsen behöver göra en bedömning av väsentligt förändrad fysisk karaktär. Även resterande arbetsmoment för att ta fram underlag för eventuell klassificering av ett vatten som kraftigt modifierat bedöms som tidskrävande.

Länsstyrelsen bedömer även att komplexiteten i arbetsuppgifterna kommer att öka. Det ställer högre krav på spetskompetens inom flera områden, till exempel hydrologi. För att Länsstyrelsen ska kunna lösa de tillkommande arbetsuppgifterna finns det ett behov av att tillföra fler resurser med rätt kompetens.

En förändrad samverkansprocess ställer troligen högre krav på kontinuerlig medverkan från fler sakområden inom Länsstyrelsen. Vilket det inte finns möjlighet till idag. Om det även kommer att krävas omtag av redan genomförda samverkansmoment så kommer det att ta tid från de samverkansprocesser som ännu inte påbörjats. Länsstyrelsen bedömer att det kommer att krävas fler resurser än idag.

Till detta kommer även att arbetet med den nationella planen nu har pågått ett antal år. Det innebär att det nu, utöver pågående samverkansprocesser och domstolsprövning, också finns anläggningar som redan fått moderna miljövillkor. Detta medför att länsstyrelsen nu behöver avsätta resurser för såväl samverkan, domstolsprövningar och uppföljande tillsyn av genomförandet av de moderna miljövillkoren.

För att föreslagna förändringar ska vara möjliga att genomföra på ett ändamålsenligt sätt är det därför avgörande att regeringen säkerställer att länsstyrelserna medges en tillräcklig finansiering för uppdragets genomförande.

Konsekvenser för miljön

Länsstyrelsen ansvarar för att företräda de allmänna intressena i omprövning för moderna miljövillkor och arbetar samtidigt för uppfyllelsen av de nationella miljömålen. Länsstyrelsen bedömer att förslagen innebär försämringar för vattenmiljön och möjligheterna att uppnå miljö kvalitetsmålen, främst målen Levande sjöar och vattendrag och Ett rikt växt och djurliv.

I förslaget saknas förslag på hur denna försämring av möjligheten att nå miljömålen ska motverkas. Länsstyrelsens bedömer att försämringen behöver vägas upp av ökade resurser till restaureringsarbetet i övrigt exempelvis vid anläggningar som inte kopplar till vattenkraften samt med resurser till utökad tillsyn och omprövningar vid anläggningar som inte omfattas av den nationella planen. Åtgärder vid dessa så kallade mellanliggande anläggningarna är av stor betydelse för att maximera nytta av de miljöåtgärder som vidtas till följd av prövningarna enligt den nationella planen.

Länsstyrelsen anser vidare att regeringen bör utreda möjligheterna att, med stöd av 11 kap. 9 c § miljöbalken, ta fram generella föreskrifter som exempelvis reglerar att det för övriga dammanläggningar *ska* finnas passagemöjligheter för fisk, såvida det inte har varit ett naturligt hinder för fisk. Motsvarande förslag har tidigare lämnats till regeringen av Havs- och vattenmyndigheten, Affärsverket svenska kraftnät och Statens energimyndighet i samband med slutredovisning av regeringsuppdraget ”Uppdrag att följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljövillkor”, M2019/01769 och M2022/01242 (sidan 20 i nämnd slutredovisning, Havs- och vattenmyndighetens diarienummer 2135–22). Införandet av sådana generella föreskrifter bedöms kunna bidra till möjligheten att nå såväl miljömålen som beslutade miljö kvalitetsnormer. Vidare bedöms bestämmelser för säkerställande av konnektivitet vara i linje med den nyligen beslutade EU-förordningen om restaurering av natur.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Allan Widman med vattenhandläggare Nils Hedberg som föredragande. I ärendets handläggning har även länsråd

Johan Blom, avdelningschef Martin Unell, enhetschef Ingrid Palmblad Unell, naturskyddshandläggare Tomas Järnetun och juristen Lina Bladfors medverkat.